GUOVDAGEAINNU SUOHKAN
Kautokeino kommune

Ofelaš Sámis
Veiviseren i Sápmi

EIERSKAPSMELDING
2025-2028

Vedtatt av kommunestyret 09.10.2025, sak 50/25.

Innholdsfortegnelse

Innledning 3
1.1 Bakgrunn/Innledning 3
1.2 Hva er en eierskapsmelding? 3
1.3 Formål 4
2 Eierstyring 6
2.1 Hva vil vi med eierskapet? 6
Motiv for selskapsdannelse 6
Selskapsformer 8
- Aksjeselskap (AS) 8
- Kommunalt foretak (KF) 8
- Interkommunalt selskap (IKS) 9
- Interkommunalt samarbeid 9
- Stiftelser 10
- Vertskommunesamarbeid 10

2.2 Valg av selskapsform – konsekvenser for eierstyring 11
2.2.1 Eierorganer – likheter og forskjeller 12
2.2.2 Styret og styrearbeid 12
2.2.3 Habilitet 13
2.3 Kommunen som eier – roller og rolleforståelse 14
2.3.1 Kommunestyret som eier 14
2.5.2 Formannskapet 15
2.5.3 Ordfører 15
2.5.4 Eierrepresentant i operative eierorganer 16
2.5.5 Kommunedirektørens rolle 17
2.5.6 Folkevalgte 18
2.5.7 Kommunen som bestiller/kunde 19
2.5.8 Kontrollutvalget 19
2.5.9 Kommunerevisjonens rolle 19
2.4 Eierskapsprinsipper 20
2.4.1 Retningslinjer for eierskap, ledelse og kontroll av selskap 20
2.4.2 Krav rettet mot selskapene 22
2.4.3 Politisk og administrativ utøvelse av eierrollen 22
2.4.4 Rutiner for rapportering mellom selskap og kommune 23
2.5 Eierstrategi 25
3 Eierskap – gjennomgang av eierinteresser 27
3.1 Avgrensing 27
3.2 Selskaper med kommunale eierandeler 27
3.2.1 Oversikt over eierskap 28

Innledning

1.1 Bakgrunn/Innledning

Dette er eierskapsmelding for Kautokeino kommune for valgperioden 2023 - 2027. Meldingen gir det strategiske og prinsipielle grunnlaget for kommunens eierskapspolitikk. Den sier hva vi forventer oss av det enkelte selskap eller stiftelse eller annen virksomhet der kommunen har eierinteresser.

Kommunestyret i Kautokeino har behandlet en eierskapsmelding tidligere. Første eierskapsmelding ble utstedt for perioden 2019-2023.

Eierskapsmeldingen fremsendes i samsvar med Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) fra 2018, kapittel 26 – Eierstyring:

«§ 26-1 Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde

a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring

b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i

c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.»

Utarbeidede anbefalinger fra kommunesektorens organisasjon KS er tatt hensyn til i utarbeidelsen av denne meldingen.

1.2 Hva er en eierskapsmelding?

En eierskapsmelding er et overordnet styringsdokument for den del av kommunens virksomhet som er lagt til selskaper og andre organisasjonsformer. En eierskapsmelding bør gi en oversikt over kommunens eierinteresser og prinsipper for eierstyring.

Eierskapsmeldingen skal minst en gang i hver valgperiode gjennomgås og revideres av kommunestyret. Eierskap bør også inngå i folkevalgtopplæring.

En eierskapsmelding vil sikre nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre lokalpolitikernes ansvar. Det vil bidra til en oversikt over kommunens samlede virksomhet.

Eiermeldingen kan inneholde et eget punkt om selskapenes samfunnsansvar, f.eks. politiske målsettinger knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

Eierskapsmeldingen bør reflektere det rettslige ansvarsmesige forholdet mellom selskapsform og eier.

Kommunestyrene skal ikke gjennom eierskapsmeldingen detaljstyre selskaper, men bidra til å sikre samhandling, åpenhet og kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyret.

1.3 Formål

Formålet med eierskapsmeldingen er å øke kunnskapen om selskapene Kautokeino kommune har eierinteresser i.

Eierskapsmeldingen er ment å være et operasjonelt styringsverktøy for både folkevalgte og administrasjonen. Den skal være et dynamisk og offentlig dokument som kan og skal endres ved behov.

Det er ønskelig at eierskapsmeldingen bidrar til å:

- Sikre helhetlig politisk styring av kommunens eierinteresser
- Fremme åpenhet knyttet til kommunens eierskap. Åpenhet og forutsigbarhet øker tilliten til det kommunale eierskapet. I Norge har vi prinsipp om offentlighet i forvaltningen. Forvaltningsloven stiller krav til saksbehandlingen, og offentlighetsloven skal sikre innsyn i saksdokumenter, journaler og lignende, i offentlig eide selskaper. Lov om offentlige anskaffelser setter rammer for hvordan anskaffelser i offentlig regi skal foretas. Muligheten for innsyn og dermed til å gjøre seg kjent med, påvirke og kontrollere forvaltningens virksomhet, bidrar til å øke tilliten til forvaltningen. Selskaper som Kautokeino kommune har eierinteresser i, og som kommer innunder nevnte lover, skal selv være ansvarlig for å påse at regelverket følges. Kommunen ønsker at det legges til rette for meroffentlighet i selskapene så langt det er praktisk og forretningsmessig mulig. Høy grad av åpenhet vil kunne begrense mulige misforståelser knyttet til kommunens eierutøvelse og øke forutsigbarheten.
- Klargjøre roller og ansvar. Formelt sett skal kommunens eiermyndighet i aksjeselskaper, IKS-er og kommunale foretak utøves henholdsvis i generalforsamlingen, representantskapet og i foretaksmøte. Kommunen skal som eier ikke involvere seg i virksomhetens daglige drift. I aksjeselskapene er generalforsamlingen beslutningsarena der kommunen opptrer som eier. Dette skal likevel ikke være til hinder for en uformell kontakt mellom eier på den ene siden, og styre og administrasjon på den andre siden, om viktige og prinsipielle saker. Styret er ansvarlig for måloppnåelsen. Dersom styret ikke klarer å oppfylle de krav som eier har definert, må styret og eier vurdere årsakene til at målene ikke ble nådd. Gjennom generalforsamlingen har eier myndighet til å velge styremedlemmer, og ved manglende måloppnåelse kan styret bli skiftet ut. Dette vil være gjenstand for en fortløpende vurdering. Styret velger selv sin leder når denne ikke er valgt av generalforsamlingen.

- Legge grunnlag for utvikling av selskapene i tråd med kommunens planer, interesser og satsingsområder.

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens langsiktige strategi for å møte fremtidige utfordringer og er overordnet dokument for alle planer og dokumenter i kommunen.

- Legge grunnlag for strategisk, målrettet og forutsigbar eierutøvelse til beste for kommunens innbyggere, kommunen selv og kommunens selskaper

- Gi en oversikt over kommunens ulike selskaper og selskapsformer.

2 Eierstyring

2.1 Hva vil vi med eierskapet?

«Å eie er å ville» uttrykkes ut i mange eierskapsmeldinger. En kommune bør altså ville noe med selskapene de eier. Dette er også hovedbegrunnelsen for at det er viktig å ha en åpen og uttrykt eierstrategi for sitt eierskap i ulike selskaper, gjennom for eksempel eierskapsmeldinger.

Styringsdokumentene til selskapet, som vedtekter eller selskapsavtale, skal inneholde avklaringer av hva som ønskes oppnådd med selskapet og hvilke forventninger eier har til selskapet. Formålsparagrafen er sentral. I tillegg er det viktig med tydelige eierstrategier. Eierstrategien skal beskrive hva kommunen vil oppnå som eier: hva vil vi med eierskapet i dette selskapet?

Virkemidler for eierstyring;

- Valg av selskapsform
- Fastsetting av formål
- Vedtekter/selskapsavtale
- Instrukser fra eierorganet (generalforsamling/representantskap)
- Valg av styre
- Fastsetting av eierskapsstrategier/eierskapsmelding.

Formål og vedtekter

Selskaper som Kautokeino kommune har eierskap i skal tydeliggjøre sin virksomhet og sitt formål i vedtektene. Selskapets vedtekter danner rammen for virksomheten, og selskapet skal ha mål og strategier som samsvarer med eiers ønske for virksomheten. Det ligger til generalforsamlingen/representantskapet å foreta en avveining mellom hensynet til styrets og den daglige ledelses handlingsrom, og eiers ønske om å legge føringer eller begrense dette.

Mål- og målekriterier

Som hovedregel forventer Kautokeino kommune at selskapene de har eierinteresser i, utøver sin virksomhet så effektivt og rasjonelt som mulig samt i henhold til kommunens overordnede planer og mål.

For selskaper Kautokeino kommune har store økonomiske eierinteresser i, kan kommunen stille opp konkrete målekriterier for selskapene.

Motiv for selskapsdannelse

Det er en vanlig antakelse om at når det etableres et foretak eller selskap, er det for å oppnå noe. I denne eierskapsmeldingen legges det til grunn en antagelse om at når en kommune etablerer et foretak eller selskap, eller går inn som medeier eller deltaker sammen med andre, så er det for at kommunen skal

oppnå noe. Men der private eiere vil ha økonomisk utbytte som hovedmål for sitt selskap, kan det offentlige ha en del andre mål.

Motiv for selskapsdannelse kan være;

- Finansielt motivert

Dersom hovedformålet med eierskapet er å oppnå økonomiske resultater, defineres eierskapet som finansielt. Finansielt formål betyr ikke at eier har en kortsiktig horisont på sitt eierskap eller at eier ønsker å selge aksjene i selskapet.

Avkastningsmålene for hvert enkelt selskap bør fastsettes ut fra selskapsspesifikke forhold. Et aksjeselskap vil normalt være mest aktuelt når kommunen har et rent finansielt motiv for sitt eierskap.

- Politisk motivert

Dersom formålet med eierskapet er å ivareta eller utføre kommunale kjerneoppgaver under politisk ansvar eller å posisjonere kommunen, defineres eierskapet som politisk. Ved politisk eierskap vil selskapet være et gjennomføringsorgan for politiske målsettinger, eierskapet vil ha karakter av en "strategisk" investering for kommunen. For offentlige eiere kan den samfunnsmessige verdiskapningen være formålet bak investeringen. Det er den samfunnsøkonomiske nytten som representerer det politiske elementet i eierskapet.

- Effektivisering

Selskapsdannelsen er motivert i at man ønsker å oppnå økt mengde av tjenester for de midler som er til disposisjon, og/eller høyere kvalitet på tjenestene. Eksempler kan være interkommunalt samarbeid som gir muligheter for tjenester som enkelte kommuner ikke ville kunne klare like godt alene.

- Samfunnsøkonomisk motivert

Selskapsdannelsen er samfunnsøkonomisk motivert dersom formålet med kommunens deltakelse i selskapet er å oppnå totalt sett mer samfunnsøkonomisk gunstige resultater/gjennomføring av oppgaver. Her vil offentlig engasjement og styring i oppgaveløsningen stå sentralt.

- Regionalpolitisk motivert

Dersom eierskapet er motivert ut ifra at selskapet styrker regionens muligheter og posisjon til å gjennomføre oppgaver i forhold til andre regioner og nasjonalt kan vi si at det er regionalpolitisk motivert. Her kan også posisjonering for å utløse statlige midler være en del av begrunnelsen.

- Blandingsformål

Det kan tenkes selskaper som er opprettet med en blanding av flere motivasjoner. Valg av selskapsform vil kreve særlig omtanke i selskaper med blandingsformål. Et utgangspunkt bør være at jo større politisk betydning en virksomhet har, dess større bør den politiske innflytelsen være. I tilfeller med blandingsformål er det svært viktig at eieren (kommunestyret) gir selskapet så klare styringssignaler som mulig.

Selskapsformer

Det er ulike selskapsformer som kan benyttes for organisering av kommunale oppgaver ved selskapsorganisering. Formålet med en kommunal virksomhet har mye å si for hvilken selskapsform kommunen bør velge. I dette kapittelet gis en kort omtale av de enkelte organisasjonsformene som Kautokeino kommune benytter samt noen til som nevnes kun som informasjon og en vurdering av når det er mest hensiktsmessig å benytte de enkelte selskapsformene.

- Aksjeselskap (AS)

Aksjeloven regulerer etablering og drift av aksjeselskaper (AS). Med aksjeselskap (AS) forstås ethvert selskap hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov. Selskapet betraktes som en selvstendig juridisk enhet.

Det som først og fremst kjennetegner et aksjeselskap fra andre måter å organisere virksomhet på, er aksjeeiernes begrensede ansvar for selskapsgjelden. Forhold som gjelder aksjeeierne seg imellom, reguleres med egen aksjonæravtale.

Styret har det overordnete ansvar for forvaltningen av selskapet, og eierne har myndighet gjennom generalforsamlingen. Dette betyr at kommunen som aksjeeier ikke kan gi pålegg til selskapets styre uten at dette skjer i form av en beslutning fra generalforsamlingen.

Organisering av virksomhet i aksjeselskap er egnet hvor det er ønskelig å redusere risiko for kommunen. Der det er ønskelig å fristille en virksomhet fra kommunens øvrige organisasjon vil aksjeselskap være å foretrekke fremfor andre selskapsformer.

- Kommunalt foretak (KF)

Kommunale foretak er en del av kommunen og hjemlet i Lov om kommuner og fylkeskommuner (Kommuneloven). De kommunale foretakene har ikke selvstendig partsstatus i forhold til domstoler og offentlige myndigheter. Alle lover som er gjeldende for kommunal virksomhet, som Kommuneloven, Forvaltningsloven og Offentlighetsloven, gjelder for de kommunale foretakene.

Formålet med organisasjonsformen er å ha en selskapsform som er tilpasset kommunens mer forretningspregede drift, uten at kommunen frasier seg kontroll med eller innflytelse over selskapet.

- Interkommunalt selskap (IKS)

Interkommunale selskap reguleres i lov om interkommunale selskaper. Med interkommunalt selskap menes et selskap hvor alle deltakerne er kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper.

Loven gjelder likevel ikke for selskap hvor samtlige deltakere har et begrenset ansvar for selskapsforpliktelsene. Interkommunale selskap er rettslig og økonomisk skilt fra deltakerkommunene. Hver av deltakerne har et ubegrenset ansvar for en andel av selskapets samlede forpliktelser. Dette skiller interkommunale selskaper fra aksjeselskap, hvor deltakeransvaret er begrenset.

For interkommunale selskap skal det opprettes en skriftlig selskapsavtale der de enkelte deltakernes kommunestyre selv skal vedta avtalen. Selskapsavtalen danner grunnlaget for selskapets etablering, og gir retningslinjer for selskapet. Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet. Selskapet skal ha et representantskap der samtlige deltakere er representert med minst en representant. Representantskapet kan utøve kontroll med selskapets styre på ulike måter. Kommunen utøver sitt eierskap og sin myndighet i selskapet gjennom de valgte representantene i representantskapet. Kommunen kan ikke instruere representantskapet som organ eller selskapet for øvrig, men kommunen har instruksjonsrett overfor sine egne medlemmer i representantskapet. Representantskapet kan omgjøre styrets vedtak.

- Interkommunalt samarbeid

Kommuneloven har regler om samarbeidsavtaler mellom kommuner og/eller fylkeskommuner når samarbeidet er organisert med eget styre. Gjennom vedtektene kan et interkommunalt samarbeid gis ansvar og myndighet slik at det er et eget rettssubjekt, men dette er ikke noe krav.

Samarbeidsformen er utformet med tanke på driftsmessig og administrativ samarbeid, og offentlig myndighetsutøvelse kan ikke være omfattet.

Kommunestyret gjør selv vedtak om opprettelse av styre. Styrets rolle i forhold til samarbeidskommunene må utformes i vedtektene. Det interkommunale styret kan bare handle på vegne av deltakerne i medhold av fullmakter fra kommunestyret som må være begrenset til avgjørelser som angår virksomhetens drift og organisering.

Vedtektene skal inneholde bestemmelser om formål, hvor vidt deltakerkommunene skal gjøre innskudd, og hvor vidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser. Bestemmelser om eierstyring kan innarbeides i vedtektene, for eksempel om at enkelte typer saker skal legges frem for deltakerkommunene før styret fatter vedtak i saken.

- Stiftelser

I henhold til stiftelsesloven er en stiftelse en formuesverdi som ved testament, gave eller annen rettslig disposisjon er stilt selvstendig til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art.

Stiftelser har til forskjell fra selskapene ingen eiere. Stiftelsen er et selveiende rettssubjekt. Verken oppretteren eller andre kan med grunnlag i eiendomsretten utøve styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd. Dette innebærer at stiftelsesformen ikke bør velges når oppgavene har karakter av myndighetsutøving, virkemiddeldisponering eller tjenesteyting der kommunen har ansvaret for tjenesteytingens omfang og/eller kvalitet. Organisering av virksomhet i en stiftelse bør ikke velges når kommunen har styringsinteresser i virksomheten eller er innstilt på å ta et langsiktig økonomisk ansvar for virksomheten.

Kommuner har ingen innflytelse på hvordan stiftelse styres, men dersom stiftelsen for eksempel mottar kommunalt tilskudd, kan det stilles vilkår for støtten. Kommunen øver i så fall innflytelse på stiftelsen i egenskap av sin rolle som offentlig myndighet.

- Vertskommunesamarbeid

Kommuneloven åpner for samarbeid mellom kommuner.

Vertskommunesamarbeidet innebærer at beslutningsmyndighet blir delegert fra en eller flere kommuner til en vertskommune. Til grunn for samarbeidet skal det ligge en samarbeidsavtale.

Loven skiller mellom administrativt vertskommunesamarbeid og vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd. Der det ikke overføres beslutningsmyndighet av prinsipiell karakter, kan kommunene opprette et administrativt kommunesamarbeid. De ulike deltakerkommunene kan delegere ulik kompetanse til vertskommunens administrasjon innenfor et slikt administrativt vertskommunesamarbeid. Beslutningene treffes da av administrasjonen i vertskommunen. Det kan også overføres beslutningsmyndighet i prinsipielle saker. I så fall må kommunene inngå et vertskommunesamarbeid med en felles folkevalgt nemnd som treffer avgjørelser i slike saker. Øvrige saker kan delegeres til vertskommunens administrasjon.

Den enkelte deltakerkommune kan gi vertskommunen instruks om utøvelsen av den delegerte myndigheten i saker som alene gjelder deltakerkommunen eller dennes innbyggere.

2.2 Valg av selskapsform – konsekvenser for eierstyring

Bakgrunnen for valg av organisasjonsform kan være svært ulike.

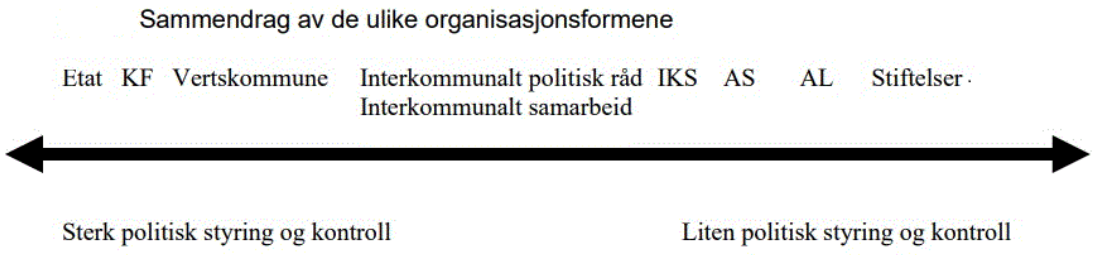
I de tilfellene der selskapsdannelse er aktuelt står kommunen i prinsippet fritt til selv å velge selskapsform, så fremt det ikke følger avgrensinger i lover og forskrifter for oppgaveområdet.

Vurdering av selskapsform må gjøres med tanke på at selskapsformen står i forhold til de oppgaver og funksjoner selskapet er tenkt å utføre, hvilke rammebetingelser selskapet trenger, hvilken økonomisk risiko som er ønskelig/akseptabelt, og hvor stor grad av politisk styring og kontroll som er ønskelig.

Når vedtak om selskapsform er gjort, må eierskapet utøves gjennom selskapet sitt eierorgan og i samsvar med eierdokumentene. Tabellen under viser hvilke styringsdokumenter som gjelder for de ulike selskapsformene.

Tabellen - oversikt over selskapsformenes eierorgan, styre og styringsdokument:

Selskapsform	Eierorgan	Ansvar for selskapet forpliktelser	Styret	Styringsdokument
KF	Kommunestyret	Ubegrenset	Velges av KST	Vedtekter
IKS	Representantskap	Ubegrenset	Velges av representantskapet	Selskapsavtale Eieravtale Styreinstruks
AS	Generalforsamling (Bedriftsforsamling)	Begrenset	Velges av generalforsamlingen (eller bedriftsforsamling)	Vedtekter Aksjonæravtale Eierstyringsdokument Styreinstruks
Interkomm. samarbeid	Kommunestyret /styret	Ubegrenset	Velges av KST	Vedtekter
Stiftelse	Styret	Begrenset	Velges av stiftelsen	Vedtekter
Vertskommune	Kommunestyret	Ubegrenset		Samarbeidsavtale

Når det gjelder valg av selskapsformer som interkommunale selskaper (IKS) og interkommunale samarbeid er disse ofte begrunnet med mer kostnadseffektiv tjenesteproduksjon og oppgaveløsning ved å samarbeide, endringer i rammebetingelser og eller lovverk, og regionalpolitiske hensyn.

Aksjeselskap blir gjerne brukt i forhold til regional utvikling og i tilknytning til større prosjekter hvor tidshorisonten er langsiktig. Samferdsel, energi og næringsutvikling har vært de områdene det har vært vanligst å bruke denne selskapsformen.

Stiftelser er ikke anbefalt for virksomheter som krever eierstyring.

2.2.1 Eierorganer – likheter og forskjeller

Generalforsamlingen, representantskapet eller årsmøtet er selskapets operative eierorgan. Den eller de valgte representantene eller fullmektigen i eierorganet som skal utøve den respektive eiers (KST) interesser i selskapet og gjennom disse utøve kommunens eierskap i selskapet.

Når kommunen legger deler av sin virksomhet til andre selskapsformer som er egne rettssubjekter, skal de styringssystemer som gjelder for vedkommende organisasjonsform følges. For å sikre det demokratiske eierskapet er det viktig at kommunen etablerer systemer for at vedtak som fattes i de operative eierorganene er forankret i kommunestyret.

Det er viktig å klargjøre at det er enkelte forskjeller mellom representantskap og generalforsamling. Myndigheten til disse to er noe forskjellig.

Representantskap: I henhold til IKS-loven er det representantskapet som etter forslag fra styret treffer vedtak om å avhende eller pantsette fast eiendom eller andre større kapitalgjenstander, eller foreta investeringer av vesentlig betydning for selskapet. Representantskapet er også gjennom IKS-loven tillagt flere oppgaver enn generalforsamlingen i et AS. Dette gir representantskapet større innflytelse over forvaltningen av selskapet enn generalforsamlingen i et aksjeselskap.

Generalforsamling: I et AS er det styret som treffer beslutninger om salg, opptak av lån og investeringer uten at det må legges fram for generalforsamlingen. Generalforsamlingen kan imidlertid gjennom vedtektene eller ved instruks pålegge at visse forvaltningssaker som anses som viktige skal forelegges generalforsamlingen før styret fatter vedtak.

2.2.2 Styret og styrearbeid

Forvaltningen av selskapet ligger i styret, og ikke til eierne av selskapet. Et styre skal forvalte verdiene i selskapet ut fra de rammer og signaler som eierne gir gjennom eierstrategier, eiermeldinger, eieravtaler, vedtekter, selskapsavtaler og instrukser og vedtak i de operative eierorganene. Mangler styret rammer, må det etterspørre det, f.eks ved å innkalle til eiermøte. Styrets oppgave er å ha ensidig fokus på og styre etter eiers interesse. Styret er og bør opptre som et kollegium. Styret kan under behandling av en sak være uenige. Representanter som er uenige kan be om protokolltilførsel til vedtaket for å dokumentere sin uenighet. Når vedtaket er fattet er medlemmene forpliktet til å følge vedtaket. Dette for å oppnå en effektiv virksomhetsstyring. Spørsmål om styremedlemmers lojalitet

overfor andre særinteresser kan komme opp i enkelte saker, og kan medføre inhabilitet.

2.2.3 Habilitet

Inhabilitet inntrer når en person antas å ha personlige interesser i utfallet av en sak som skal behandles, og som kan antas å ha påvirkning på vedkommende sin dømmekraft under behandlingen av saken.

Forvaltningslovens § 6 omfatter regler om inhabilitet. Her er det gitt tre ulike grunnlag som kan føre til at en tjenestemann eller folkevalgt blir inhabil:

- I § 6 første ledd bokstavene a til e er det oppstilt konkrete tilknytningsforhold mellom tjenestemannen og saken eller sakens parter som automatisk fører til inhabilitet.
- Annet ledd oppstiller en skjønnsmessig regel om at tjenestemannen også kan bli inhabil etter en konkret vurdering av inhabilitetsspørsmålet, der en lang rekke momenter kan være relevante.
- I tredje ledd er det regler om såkalt avledet inhabilitet. Det vil si at en underordnet tjenestemann blir inhabil fordi en overordnet er inhabil.

En "offentlig tjenestemann" er i denne sammenheng definert som en som er ansatt i kommunens tjeneste. Inhabilitetsreglene gjelder også for enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan (§ 10), noe som betyr at folkevalgte representanter i kommunale kollegiale organer omfattes av reglene.

For folkevalgte som er styremedlemmer eller har andre sentrale verv eller stillinger i et selskap, er det § 6 bokstav e som er aktuell ved vurdering av habilitet (leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for, et selskap, et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken).

Hovedregelen er at en offentlig ansatt eller folkevalgt automatisk blir inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak når hen er medlem av styret eller bedriftsforsamling for et selskap mv. som er part i saken. KF er ikke omfattet av disse reglene. Interkommunale virksomheter etablert etter kommuneloven omfattes dersom virksomheten har en slik selvstendighet at den er et eget rettssubjekt. Vertskommunesamarbeid etter kommuneloven omfattes ikke av disse reglene, men inhabilitet kan være aktuelt etter § 6 annet ledd. Når nye styrer/ styremedlemmer skal velges bør det vurderes hvilke konsekvenser det får å velge sentrale politikere, kommunedirektør eller ledere i administrasjonen til styrer i selskapene.

Vurderingen av når et selskap er part i saken, vil måtte gjøres i henhold til definisjoner av part i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e; avgjørelsen må være "rettet mot eller direkte gjelde" selskapet. Det er bare der selskapet er part i den saken som tjenestemannen eller den folkevalgte får til behandling at det vil oppstå inhabilitet.

Det vises for øvrig til Veileder fra Kommunal- og regionaldepartementet om Habilitet i kommuner og fylkeskommuner for nærmere gjennomgang av habilitetsspørsmål og partsvurderinger.

Kommuneloven omfatter noen særregler om inhabilitet for folkevalgte, som kommer i tillegg til forvaltningsloven § 6, som alltid gjelder.

For aksjeselskaper regulerer aksjeloven § 6 -27 regel om inhabilitet hvor vurderingen går på hvorvidt beslutningen eller avgjørelsen har "særlig betydning" for styremedlemmet selv eller for noen av vedkommende sin nærstående, slik at han må anses å ha en fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken.

I lov om interkommunale selskaper vises det til kommuneloven når det gjelder inhabilitet for selskapets ansatte og medlemmer av selskapets styrende organer.

Ansatte og folkevalgte skal opptre slik at de i tjenestesammenheng unngår å komme i konfliktsituasjoner mellom kommunens interesse og egne interesse. Dette kan også gjelde tilfeller som ikke rammes av forvaltningslovens habilitetsbestemmelser. Dersom en konfliktsituasjon kan påvirke avgjørelsen i en sak som vedkommende er faglig ansvarlig for eller deltar i saksbehandlingen av, skal dette tas opp med overordnede.

2.3 Kommunen som eier – roller og rolleforståelse

Kommunen har ulike roller som politikk-utformer, myndighetsutøver, bestiller og eier, og det er viktig at kommunen til enhver tid er tydelig på hvilken rolle den har. Når det gjelder eierrollen, er det spesielt viktig at kommunen utøver sitt eierskap gjennom formelle eierkanaler og at utøvelsen av eierskapet er politisk forankret. Folkevalgte, kommunens representanter i eierorganene, samt kommunens øvrige ansatte må være seg bevisst de ulike rollene, slik at kommunen opptrer ryddig og tillitvekkende.

2.3.1 Kommunestyret som eier

Rollen som eier ivaretas av kommunestyret. Kommunestyret er øverste myndighet med overordnet ansvar for kommunens samlende virksomhet. Av den grunn innehar kommunestyret en sentral rolle i kommunens eieroppfølging. Kommuneloven og IKS-loven angir kommunestyrets ansvar og myndighet. Kommunestyret er ansvarlig for at verdiene forvaltes av de forskjellige selskapene til beste for kommunens innbyggere, kommunen selv og kommunenes selskaper. Kommunestyret skal fastsette rammene for kommunens eierskap, herunder formålet med eierskapet.

Kommunestyret må i tillegg behandle saker som ifølge lovgivningen, vedtekter/selskapsavtaler og eieravtaler/aksjonæravtaler skal behandles av kommunestyret.

Kommunestyrets tilsyns- og kontrollfunksjon er delegert til kontrollutvalget.

Kommunestyrets oppgaver/ansvar:
- Fatte vedtak om etablering, endring og avvikling av selskaper
- Oppnevne representanter til eierorganene
- Føre tilsyn og kontroll med forvaltningen av eierinteressene
- Utforme kommunens eierskapspolitikk og forventninger til selskaper det foreligger eierinteresser i

2.3.2 Formannskapet

Formannskapet bør delegeres myndighet av Kommunestyret til å utøve løpende eierstyring.

Formannskapet er av kommunestyret valgt til å være generalforsamling i to av våre aksjeselskap.

Formannskapet kan i enkeltsaker av prinsipiell eller stor betydning instruere eierrepresentanten. Formannskapet er tillagt ansvaret for å forestå nødvendig politiske avklaringer i forkant av møter i eierorganene, når eierrepresentanten har behov for dette. Formannskapet skal ivareta dialogen mellom kommunen og selskapene gjennom rapportering fra og møter med eierrepresentanten og/eller daglig leder.

Formannskapets oppgaver/ansvar:
- Innstille til kommunestyret i eierskapspolitikk
- Instruerer eierrepresentantene ved behov
- Forestå nødvendig politiske avklaringer
- Sikre tilfredsstillende informasjonsutveksling mellom selskapene og politisk ledelse om kommunens eierskapspolitikk

2.3.3 Ordfører

Ordfører er av kommunestyret valgt til å være generalforsamling i to av våre aksjeselskap.

Ordfører har myndighet i henhold til kommuneloven til å ivareta kommunens eierskap der ikke andre eierrepresentanter er valgt, og til å delegere myndighet videre til andre, såfremt ikke andre eierrepresentanter er valgt.

Hvis behov for mer enn ordinær info, kan ordfører innkalle/invitere selskap til presentasjon/informasjon/muntlig rapportering til et av kommunestyremøtene.

Ordførers oppgave/ansvar:
- Sette seg inn i saker vedrørende kommunens eierforhold og eierstyring
- Delta på møter i selskapene som eierrepresentant hvis ikke annen representant er valgt
- Ordfører gjennomgår innkallinger og protokoller fra eierorgan for å kontrollere at kommunens interesser blir ivaretatt i tråd med eierskapsmelding.

2.3.4 Eierrepresentant i operative eierorganer

Kommunestyret velger kommunens kandidater til selskapenes eierorgan. Gjennom disse personene og i disse organene, skal Kautokeino kommunes eierinteresser i enkeltselskaper ivaretas, jf pkt 2.5.3 ordførers myndighet.

Store endringer i formål, valg av driftsform, fusjoner, virksomhetsendringer og andre større endringer skal løftes inn i kommunestyret ved behov.

Uavhengig av hvem som representerer eier i eierorganet, bør eventuelle prinsipielle drøftinger tas med formannskapet i forkant av møter i de operative eierorganer. Ved delegasjon fra kommunestyret er det er opp til formannskapet å ta stilling til hvor mye som skal være forankret eller drøftet i formannskapet i forkant av behandling i det operative eierorganet, og om representantene kan instrueres.

Kommunens representanter i selskapsorganene skal bevisstgjøres i sin rolle som eierrepresentanter og hvilke interesser de skal ivareta. De skal ha kunnskap om eierstrategier og rapporteringsrutiner til eier.

Det er for øvrig også den enkeltes representant sitt selvstendige ansvar å innhente tilstrekkelig informasjon til å kunne utøve sin rolle som eierrepresentant for en kommune i det aktuelle selskapet.

Eierrepresentanten skal utøve sin virksomhet innenfor de rammer som fremgår av eierskapsmeldingen, samt andre føringer som er vedtatt i kommunestyret/formannskap.

Den politiske debatt og vedtak om hvordan Kautokeino kommune skal utøve sitt eierskap, skal skje i kommunestyret. Når det er fattet vedtak, binder dette kommunens eierrepresentant(er) til å stemme i henhold til vedtaket.

Eierrepresentantenes oppgaver/ansvar:
- Ivareta kommunens eierinteresser og utøve sin rolle innenfor vedtatte føringer fra kommunestyret/formannskap
- Selvstendig ansvar for å innhente informasjon og avklare kommunens mål og strategier knyttet til selskapets virksomhet
- Selvstendig ansvar for å følge med på at selskapet driftes i henhold til vedtatte formål

- Stemme i henhold til vedtak fattet i kommunestyre/formannskap
- Rapportere til formannskapet hvis behov

2.3.5 Kommunedirektørens rolle

Kommunedirektøren har ingen formell rolle knyttet til kommunens eierskap og eierstyring, men som kommunens øverste administrative leder har kommunedirektøren ansvar for forsvarlig utredning av alle saker som skal til politisk behandling, jf. kommuneloven. Dette vil også gjelde eierskapssaker. Dersom selskapene behandler en sak av vesentlig betydning eller prinsipiell art for kommunen kan kommunedirektøren instruere daglig leder om at iverksettelsen må utsettes til kommunestyret har behandlet den aktuelle saken.

Kommunedirektøren skal videre bistå ordfører og kommunens representanter i å utøve eierstyring på vegne av kommunen og således oversende beslutninger fra eier til de utøvende eierorgan.

Kommunedirektøren skal legge til rette for presentasjon av alle selskapene i løpet av valgperioden. Kommunen fører tilsyn og kontroll med sine eierinteresser gjennom rapportering/presentasjon fra daglig leder. Rapportering/presentasjon gjennomføres i kommunestyret og målet er at alle selskapene skal være gjenstand for behandling minimum en gang i løpet av valgperioden. Faktaopplysninger om det enkelte selskap skal oppdateres i denne forbindelse. Vedtekter, selskapsavtaler, sakspapirer med videre skal arkiveres i henhold til kommunens retningslinjer på området.

Årsrapport og årsregnskap fra eierselskapene settes opp som referatsak til kommunestyret.

Kommunedirektøren skal også bidra til å videreutvikle eierskapspolitikken blant annet gjennom å foreta en revidering av eierskapsmeldingen hver 4. år etter valg. Kommunedirektøren skal også påse at det gjennomføres folkevalgtopplæring knyttet til eierstyring og selskapsdannelse. Opplæring i den politiske eierrollen gjennomføres i kommunestyret hvert fjerde år etter valg.

Kommunedirektørens oppgaver/ansvar:
- Saksbehandle og tilrettelegge
- Bidra til dialog mellom kommune og selskap
- Bidra i videreutviklingen av kommunens eierskapspolitikk
- Utarbeide oversikt over kommunens eierportefølje (årsregnskap)
- Sørge for dokumentasjon og arkivering
- Påse at det gjennomføres eierskapsopplæring
- Ha en rolle i forbindelse med utarbeidelse av strategier for selskapene og delta i eiermøter når dette er hensiktsmessig/nødvendig.

2.3.6 Folkevalgte

Den enkelte folkevalgte har i kraft av vervet som folkevalgt ingen personlig rolle i forhold til kommunens selskaper, men som medlem av et samlet kommunestyret eller formannskapet vil vedkommende være eier av selskapene kommunen eier. En folkevalgt kan bli valgt til styremedlem eller eierrepresentant for kommunen.

Rollene som styremedlem og eierrepresentant er forskjellig fra rollen som folkevalgt.

Eierrepresentant er medlem av generalforsamling, representantskap eller bedriftsforsamling.
Styremedlem er personlig valgt som medlem av selskapets styre.

Tabellen under viser Representantrollen i kommunestyret og et selskapsstyre:

Kommunestyret	**Selskapets styre**
Folkevalgt	Personlig valgt
Hele kommunen	Selskapet
Partipolitikk/ideologi	Selskapets interesser
Kollektivt ansvar	Personlig ansvar
Alle innbyggere	Kunder/brukere
Fordeling	Verdiskaping
Samfunnsutvikling	Selskapsutvikling
Forvaltning/monopol	Marked/Konkurranse
Samfunnsøkonomi	Selskapets økonomi
Kommunens administrasjon	Selskapets leder
Offentlig verv	Privat verv

Styrevervet er et personlig verv hvor den enkelte er personlig ansvarlig for sine handlinger eller mangel på handlinger. Takker man ja til et styreverv er det et frivillig personlig verv og man har selv ansvar for å sette seg inn i hva styrevervet innebærer.

Det er viktig at de folkevalgte vet at det formelle og juridiske eierskapet i selskaper utøves gjennom representantene i de utøvende eierorgan, og har kunnskap om at eierstyring medfører indirekte politisk styring.

Folkevalgte og ansatte i kommunen som har styreverv er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget og treffe avgjørelse i alle forvaltningssaker hvor selskap de sitter som styremedlem i er part, jf. Forvaltningsloven §6, 1.ledd, bokstav e. Kautokeino kommune bør derfor vurdere hensiktsmessigheten av at aktive folkevalgte innehar styreverv i selskaper kommunen eier.

Folkevalgtes oppgave/ansvar:
- Sette seg inn i saker som vedrører kommunens eierforhold og eierstyring.
- Vurdere egen inhabilitet

2.3.7 Kommunen som bestiller/kunde

Kommunens rolle som bestiller av tjenester fra selskaper kommunen har eierinteresser i skal være klart adskilt fra rollen som eier.

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative bestiller av tjenester. Kommunedirektøren delegerer innenfor delegasjonsreglementet myndighet til andre ledere i administrasjonen, som utøver den konkrete bestillingen på kommunedirektørens vegne.

For å kunne ivareta helheten i tjenesteproduksjonen, og for å unngå sammenblanding av rollene som eier og kunde, er det en fordel at avtaler mellom selskaper og kommunen er forankret hos kommunedirektøren.

2.3.8 Kontrollutvalget

Kommunestyret har både et tilsyns- og kontrollansvar for kommunens virksomhet. Kontrollutvalget har det løpende tilsynet på vegne av kommunestyret og skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper (eierskapskontroll) og selskapets oppfølging av kommunestyrevedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Kautokeino kommune vil gjennom en tydelig eierskapspolitikk påse at kommunens interesser i selskapene ivaretas. En klart definert eierskapspolitikk vil gjøre det lettere å vurdere hvorvidt eierrepresentantene utøver eierstyring i tråd med kommunestyrets vedtak og hvorvidt selskapene følger opp styringssignaler fra eier. Eierskapspolitikken vil således understøtte selskapskontrollen. Selskapskontrollene vil igjen bidra til å sikre at eierskapspolitikken implementeres i styringen og driften av selskapene.

I henhold til kommuneloven skal kontrollutvalget påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m. Dette er nærmere regulert i kommuneloven.

Kontrollutvalgets oppgaver/ansvar:
- Utarbeide egen plan for eierskapskontroller
- Utarbeide egen plan for forvaltningsrevisjon
- Påse at det gjennomføres eierskapskontroll
- Påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon av kommunale selskaper

2.3.9 Kommunerevisjonens rolle

Kommuneloven beskriver kommunerevisjonens rolle i eierskapskontroll.

Kommunerevisjonens oppgaver/ansvar:
- Utføre eierskapskontroll

- Utføre forvaltningsrevisjon
- Rapportere om sitt arbeid og resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget

2.4 Eierskapsprinsipper

Eierskapsprinsipper er de overordnede premisser eller prinsipper som kommunen legger til grunn for forvaltningen av sine selskaper og eiendeler, slik som systemer, retningslinjer og rutiner kommunen skal ha for utøvelse av sitt eierskap.

Hensikten med utarbeidelse av felles prinsipper for kommunens eierskap er å bidra til utøvelse av en forutsigbar, strategisk og langsiktig eierpolitikk. Målrettet eierpolitikk bidrar til å klargjøre rammer og sikre strategisk, langsiktig eierskapspolitikk.

Et aktivt eierskap forutsetter systemer og retningslinjer for hvordan eierskap skal utøves.

2.4.1 Retningslinjer for eierskap, ledelse og kontroll av selskap

Etter at kommunen har fastsatt sine eierkrav skal man begrense seg til overordnet styring av selskapene. Det er viktig at ikke detaljstyring medfører en pulverisering av styrenes ansvar. I selskaper som forvalter sentrale områder av kommunens tjenestetilbud er det nødvendig og viktig med god dialog med eier for å sikre at virksomheten drives i henhold til kommunestyrets ønske.

Dette innebærer at eieren (KST) må gi styret klare retningslinjer for realisering av målene ved opprettelse av selskapet. Eieren skal kontrollere måloppnåelsen og holde styret ansvarlig for denne.

I saker som har betydning for selskapene, skal disse orienteres før vedtak fattes. Det skal foretas nødvendig kartlegging av konsekvenser og selskapene skal gis mulighet til å uttale seg om hvorvidt gjennomføring av vedtak er hensiktsmessig. Eksempelvis skal selskaper som berøres av administrative reguleringer og planer gis anledning til å være med og komme med uttalelser i planprosessen.

Retningslinjer økonomisk styring og faglig samarbeid:

- Det kan etableres felles arenaer mellom de selskapene som er særskilt viktige for kommunal tjenesteproduksjon og de relevante fagmiljøer i kommunen, for drøfting av faglige utfordringer.
- Kommunale vedtak som medfører økonomiske konsekvenser for selskapene, oversendes først til høring og styrebehandles i selskapene.

Retningslinjer for oppfølging av resultat-/måloppnåelse:

- Selskap som har overskudd bør utbetale et utbytte til kommunen. Størrelsen på utbytte avhenger av;
    - samfunnsmessig måloppnåelse og lovmessige forhold
    - kapitalstruktur i selskapet
    - økonomisk resultat, kapitalbehov og fremtidig investeringsbehov
- Kravet til utbytte bør sees i et langsiktig perspektiv ut fra forventninger om det enkelte selskaps inntjeningspotensial.

Retningslinjer for aktivt eierskap og oppfølging av kommunale aksjeselskap:

- Ved behov kan det gjennomføres møte med daglig leder og styreleder i hvert KF, AS og IKS og ordfører og kommunedirektøren for å drøfte selskapets situasjon og framtidsutsikter.
- Eier (KST) innkaller de ulike KS, AS og IKS til møte med politiske styrer og utvalg ved behov.
- Selskapene/stiftelser skal oversende avlagt årsrapport/årsregnskap og protokoll fra generalforsamlinger til kommunen årlig, som blir referatsak til kommunestyret.

Retningslinjer felles bruk av ressurser:

- Kommunens retningslinjer for personal-, økonomi-, finansforvaltning og innkjøp, bør som hovedregel følges av foretakene.
- Eiers etiske retningslinjer skal være gjeldende for foretakene.

Retningslinjer for styrets funksjoner:

- Selskapene tilbyr nyvalgte styremedlemmer styreopplæring, der også kommunale regler og bestemmelser som er viktige for selskapene blir gjennomgått.
- Valg av styremedlemmer baseres på kompetanse, lokal kulturkunnskap og språk, kapasitet, mangfold og kjønn.
- Det tilstrebes mest mulig lik fordeling av kvinner og menn som styreledere.
- Kommunestyret velger representanter til styrene i selskapene/stiftelsene.
- Styremedlemmer i kommunale foretak og selskaper bør helst ikke ha andre oppgaver i selskapet. Dersom styret likevel velger å bruke styremedlemmer oppnevnt av Kautokeino kommune til andre oppgaver i selskapet som krever betydelig godtgjørelse, skal dette godkjennes særskilt av selskapets styre.
- Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styret i datterselskaper.

2.4.2 Krav rettet mot selskapene

- Selskapets virksomhet skal tydelig fremgå av vedtektenes formålsparagraf for å begrense adgangen til endringer i selskapets faktiske virksomhet og risikoprofil.
- Selskapet skal til enhver tid ha forsvarlig kapital.
- Egenkapitalen bør være tilpasset selskapets mål, strategi og risikoprofil.
- Om kapitalen ikke er forsvarlig skal styret redegjøre for eierorgan om problemstillinger og nødvendige tiltak
- I rene kommunale og interkommunale selskaper, og selskap der kommunen har vesentlige interesser, bør godtgjørelse til styre, på ellers like vilkår, være på tilnærmet samme nivå som i reglement for godtgjøring til politikere.
- Selskapet skal praktisere meroffentlighet.
- Selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar og ha forsvarlig drift ut fra;
    - Etiske retningslinjer
    - Miljøkrav
    - Arbeidsrettigheter
    - Innkjøpspolitikk
- Selskapet skal rapportere til eier årlig. Selskapet skal årlig legge frem en statusrapport om selskapet som oppsummerer sentrale punkt knyttet til økonomi og spesielle forhold relevant for kommunens eierskap i selskapet til eier/kommunestyret.

2.4.3 Politisk og administrativ utøvelse av eierrollen

Politiske avklaringer i forkant av møter i selskapene.
Valgte representanter skal ha anledning til å få en politisk avklaring i forkant av møter i selskapene. Det gjelder alle slags saker.

Tabell som viser Prosedyre for normalt forløp for politiske avklaringer

Innmelding av sak	**Avklaring**	**Tilbakemelding**
Representanten melder inn sak/tema 10 dager før møte	Ordfører er ansvarlig for nødvendig avklaring. Ordfører rådfører seg med: - Partienes gruppeledere - Kommunedirektør	Blir evt. Sak i åpent eller lukket møte. Svaret er kommunens råd/syn i saken.
Representanten melder inn hastesak til ordfører	Ordfører er ansvarlig for nødvendig avklaring. Ordfører skal i slike saker så langt som mulig søke råd hos partienes gruppeledere. Kommunedirektør bistår ordføreren.	Ordfører gir svar til representanten. Svaret er kommunens råd/syn på saken.
Representanten melder spørsmål om en sak til oppklaring	Ordfører er ansvarlig for nødvendig avklaring. Kommunedirektøren bistår ordføreren.	Ordfører gir svar.

Ordfører gjennomgår innkallinger og protokoller fra eierorgan for å kontrollere at kommunens interesser blir ivaretatt i tråd med eierskapsmelding. Ordfører som eierrepresentant besvarer henvendelser i forbindelse med eierskapskontroller.

Kommunedirektørens ansvar for forsvarlig utredning av alle saker som skal til politisk behandling, jf. kommuneloven. Dette vil også gjelde eierskapssaker.

Kommunedirektøren skal videre bistå ordfører og kommunens representanter i å utøve eierstyring på vegne av kommunen og ved å oversende beslutninger fra eier til de utøvende eierorgan.

Ordfører følger opp kommunens eierstyring i de selskap kommunen er eier i. Kommunedirektøren bistår ordfører når det er ønskelig og ivaretar administrative oppgaver knyttet til eierstyring.

Ordfører og kommunedirektør skal til sammen:

- ha oversikt over selskapene med tilhørende vedtekter, selskapsavtaler, eierstyringsdokumenter og tjenesteavtaler
- yte støtte til kommunens eierrepresentanter angående faglige forhåndsavklaringer
- yte støtte ved oppnevnelse av representanter til eierorgan

Kommunedirektøren skal ha en rolle i forbindelse med utarbeidelse av strategier for selskapene og delta i eiermøter når dette er hensiktsmessig/nødvendig.

2.4.4 Rutiner for rapportering mellom selskap og kommune

Rapporteringsrutinene og kravene er rettet mot de selskap som er plukket ut som strategisk viktige for kommunen, og der kommunen derfor har styrerepresentanter. Jf. selskapsdelen.

Det er viktig at kommunen får rapportering da dette er en sentral del av eierstyringen.

Tabellen viser Selskapenes rapporteringsrutiner:

HVA	**NÅR**
Generell informasjon om selskapet • Kontaktperson • Selskapets kontaktinformasjon	Snarest ved nyetablering Fortløpende ved endring
Selskapets styringsdokumenter • Gjeldende aksjonæravtale, selskapsavtale, • Eieravtale • Retningslinjer for valg • Styreinstruks • Strategiplaner • Instruks for daglig leder	Snarest ved nyetablering Fortløpende ved endring

• Driftsavtaler • Etiske retningslinjer • Varslingsregler/- rutiner • Eventuelle klima- /miljøplaner • Budsjett	
Generalforsamling/representantskap • Innkalling og saksdokumenter • Årsplan m/budsjett	Snarest og senest 1 måned etter avholdt møte i eierorgan
Årsregnskap og styrets beretning • Protokoll med tilhørende dokumenter (revisorbekreftet årsregnskap og styrets beretning)	Snarest og senest innen 15.august

Årshjul for rapportering og kontakt mellom eier og selskap

Tidspunkt/frister	**Møte/oppgave**
Januar	Styrets innstilling til årsplan og budsjett oversendes eier. Hoved rullering av eierskapsmelding, første år etter valg. Kommunedirektøren påser at eierskapsforvaltning er en del av folkevalgtopplæringen, i løpet av første år etter valget. Kommunedirektøren utarbeider plan for presentasjon av eierselskaper hvor kommunen har mer enn 8% eierandeler i. Presentasjon settes opp i løpet av første del av valgperioden.
Mars	Kommunestyret avholder møte og behandler følgende saker; - Hver fjerde år rullering av eierskapsmelding.
Juni	Eierorgan avvikler egne møter med godkjenning/behandling av årsmelding og årsregnskap.
Juli/August	Årsregnskap m/noter og årsmelding for selskapet oversendes eier etter behandling i eierorgan, senest 31.august.
August	Kommunedirektøren klargjør årsrapportering og årsregnskap for foregående år som referatsak til kommunestyret møte i september/oktober. Eiermøter avholdes ved behov.
Oktober	Kommunestyret avholder møte og hvis behov behandles sak vedrørende; - Styringssignaler/eierstrategi * ovenfor selskapene. Kan medføre endring av selskapenes formål.
Hele året	Selskapene må innrapportere eventuelle endringer fortløpende til kommunen. FSK kan be om orientering ved behov.

* Hva vil vi med eierskapet jf pkt 2.1.

2.5 Eierstrategi

Kautokeino kommune deltar i forvaltning av betydelige verdier gjennom eierskap i selskaper. Når en kommune velger å ha en del av sine verdier i et selskap, medfører dette en overføring av styringsrett til virksomheten. Det er imidlertid ikke alle spørsmål knyttet til forvaltning av verdiene som er et spørsmål for eieren. Mye vil håndteres gjennom selskapsstrategier som skal ivaretas av selskapets styre. Selskapets styre og administrasjonens oppgave er å legge opp virksomhets- og forretningsstrategi innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren. Det er denne ytre rammen som er eierstrategien, og innenfor denne skal selskapet ha en betydelig grad av spillerom. Tabellen under viser hva som skal være hovedfokus ved strategiene på de ulike nivåene.

Tabell - Ulike strategier på ulike nivåer

Strategi	**Hovedfokus**
Eierstrategi (eier)	Skal vi eie virksomheten? Hva vil vi med den?
Virksomhetsstrategi (styret)	Hvordan skal vi organisere virksomheten?
Forretningsstrategi (administrasjon)	Hvordan optimalisere driften av virksomheten?

Eierstrategiene vil utgjøre de prioriteringer og tiltak kommunen har overfor ulike selskaper for å sikre at selskapet ivaretar de målsettinger som eierne har hatt. Det er vesentlig for en aktiv eierstyring at det utarbeides en tydelig eierstrategi for hvert enkelt selskap, som tydeliggjør eiers styringssignaler til selskapets styre.

- Uttrykker kommunens mål med eierposisjonen
- Utrykker forventninger til samfunnsansvar, utbytte/avkastning- risikoprofil
- Fastsetter retningslinjer for samhandling mellom selskapet og eierne

Kommunens styring bør være overordnet.

Etableringen av en eierstrategi bør starte med en kort beskrivelse av bakgrunnen for eierinteressen i det aktuelle selskapet, samt de senere års utvikling. Deretter bør strategien peke på aktuelle punkter for vurderingen av det fremtidige eierskap.

Eksempler på kriterier ved vurdering av eierskapet er:

- Kapitalbindingssynspunkt – stor kapitalbinding anses ikke å være ønskelig for kommunen.
- Oppfølgings- og investeringsbehov – stort behov for aktiv oppfølging med fokus på bl.a. ressursbruk samt behov for kapitalinnskudd, kan ofte anses å ikke være ønskelig for kommunen.
- Virksomhetens utvikling og risiko – stort omstillingsbehov og høy risikoprofil gjør eierskap mindre attraktivt.
- Samfunnsmessig betydning – stor samfunnsmessig nytte innenfor f.eks. bolig, sysselsetting og lokal næringsutvikling, taler for fortsatt eierskap

- Lønnsomhet i dag og i fremtiden – god lønnsomhet i dag og i fremtiden gjør fortsatt eierskap attraktivt.

Det skal være åpenhet knyttet til selskapenes virksomhet, basert på prinsippet om meroffentlighet. Selskapene skal fremme etisk og sunn forretningsdrift, det grønne skiftet og FNs mål for bærekraftig utvikling.

3 Eierskap – gjennomgang av eierinteresser

3.1 Avgrensing

Gjennomgangen gir en oversikt over samtlige selskap Kautokeino kommune har eierinteresser i, og tar for seg:

1. Aksjeselskap
2. Kommunale foretak (ingen)
3. Interkommunale selskap
4. Interkommunale samarbeid
5. Andelslag (ingen)
6. Stiftelser
7. Sameier (ingen)
8. Vertskommunesamarbeid

3.2 Selskaper med kommunale eierandeler

Eierskapene i de ulike selskapene i henhold til oversikten over er kartlagt og forsøkt systematisert ved å presentere disse skjematisk med følgende informasjon:

Selskapsnavn, deltakere, kommunens andel og forventninger til virksomhetene.

Generelle rammer som gjelder for alle selskap (lista er ikke uttømmende):

- Lov om årsregnskap (Regnskapsloven)
- Lov om bokføring (Bokføringsloven)
- Lov om arbeidsmiljø (Arbeidsmiljøloven)
- Lov om folketrygd (Folketrygdloven)
- Lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav
- (Skattebetalingsloven)
- Lov om skatt av formue og inntekt (Skatteloven)
- Lov om merverdiavgift (Merverdiavgiftsloven)
- Lov om obligatorisk tjenestepensjon
- Lov om yrkesskadeforsikring
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven § 77 nr 10)

For aksjeselskap gjelder (lista er ikke uttømmende):

- Lov om aksjeselskap (aksjeselskapsloven)

For interkommunale gjelder (lista er ikke uttømmende):

- Lov om interkommunale selskaper.
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven § 77 nr 10)
- Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner, kap 8 § 20.

Gjør oppmerksomt på at spesielle rammer kan være avklart i selskapsavtalen.

Informasjonen hentes fra Foretaksregistret (www.brreg.no) og/eller gjeldende avtaler. Det gjøres oppmerksomt på at eierskapsmeldingen inneholder opplysninger registrert i enhetsregisteret per den tid vi vedtar ny eierskapsmelding. For dagsaktuell informasjon må søk i brreg.no gjøres.

Det gjøres også oppmerksomt på at søk i proff.no og purehelp.no gir vesentlig tilleggsinformasjon om virksomhetene.

3.2.1 Oversikt

Interkommunale selskaper (IKS):

Selskap:	**Organisasjonsnr.:**	**Deltakere:**	**Vår andel:**	**Kautokeino kommunes forventninger til virksomheten**
Vefas IKS	977079403	Alta, Loppa, Hasvik og Kautokeino	13,73 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At selskapet innfrir de tjenester som skal leveres i henhold til inngått avtale.
Kusek IKS	991520759	Alta, Hammerfest, Porsanger, Nordkapp, Kautokeino, Karasjok, Måsøy, Loppa, Hasvik.	7,69 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At selskapet innfrir de tjenester som skal leveres i henhold til inngått avtale.
KOMREV NORD IKS	986574689	FINNMARK FYLKESKOMMUNE NORDLAND FYLKESKOMMUNE TROMS FYLKESKOMMUNE ALTA KOMMUNE BALSFJORD KOMMUNE BERLEVÅG KOMMUNE BØ KOMMUNE BÅTSFJORD KOMMUNE DYRØY KOMMUNE EVENES KOMMUNE / EVENÁSSI SUOHKAN FLAKSTAD KOMMUNE GAIVUONA SUOHKAN KÅFJORD KOMMUNE KAIVUONON KOMUUNI	0,81 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At selskapet innfrir de tjenester som skal leveres i henhold til inngått avtale.

		GAMVIK KOMMUNE GRATANGEN KOMMUNE HAMMERFEST KOMMUNE HARSTAD KOMMUNE / HÁRSTTÁID SUOHKAN HASVIK KOMMUNE HEMNES KOMMUNE IBESTAD KOMMUNE KARASJOGA GIELDA / KARASJOK KOMMUNE KARLSØY KOMMUNE GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO KOMMUNE KVÆFJORD KOMMUNE KVÆNANGEN KOMMUNE LAVANGEN KOMMUNE LOABÁGA SUOHKAN LEBESBY KOMMUNE LOPPA KOMMUNE LYNGEN KOMMUNE LØDINGEN KOMMUNE MOSKENES KOMMUNE MÅLSELV KOMMUNE MÅSØY KOMMUNE NARVIK KOMMUNE UNJARGGA GIELDA / NESSEBY KOMMUNE NORDKAPP KOMMUNE NORDREISA KOMMUNE PORSANGER KOMMUNE RØST KOMMUNE SALANGEN KOMMUNE		

		SENJA KOMMUNE SKJERVØY KOMMUNE SORTLAND KOMMUNE / SUORTTÁ SOUHKAN STORFJORD KOMMUNE SØRREISA KOMMUNE SØR-VARANGER KOMMUNE DEANU GIELDA / TANA KOMMUNE DIELDDANUORI SUOHKAN – TJELDSUND KOMMUNE TROMSØ KOMMUNE VADSØ KOMMUNE VARDØ KOMMUNE VESTVÅGØY KOMMUNE VÆRØY KOMMUNE VÅGAN KOMMUNE		
IKA Finnmark IKS (Arkiv Finnmark IKS)	996878996	Alle kommunene i Finnmark + Finnmark Fylkeskommune	3,06 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At selskapet innfrir de tjenester som skal leveres i henhold til inngått avtale.

Aksjeselskaper (AS):

Selskap:	**Org.nr.:**	**Deltakere:**	**Vår andel:**	**Kautokeino kommunes forventninger til virksomheten**
Kautokeino Boligselskap AS	948928302	Kautokeino kommune	100 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At eventuelt overskudd benyttes til utvikling av selskapet og utvidelse av boligmassen, samt at selskapet kan bidra til samfunnsutvikling i Kautokeino kommune. At selskapet handler lokalt så fremt mulig. At selskapet følger de til enhver tid gjeldende lover og regler.

				At godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapet og fremstår som rimelig ut ifra styrets økonomiske- og strafferettslige ansvar, målkrav, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjørelse skal ligge på et moderat nivå. At styremedlemmer ikke bør påta seg særskilte oppgaver for selskapet i tillegg til styrevervet.
Loaŋkodievvá Eiendomsselskap AS	953935074	Kautokeino kommune	100 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At selskapets formål oppdateres ihht dagens reelle bruk. At eventuelt overskudd benyttes til utvikling av selskapet og utvidelse av eiendomsmassen, samt at selskapet kan bidra til samfunnsutvikling i Kautokeino kommune. At selskapet handler lokalt så fremt mulig. At selskapet følger de til enhver tid gjeldende lover og regler. At godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapet og fremstår som rimelig ut ifra styrets økonomiske- og strafferettslige ansvar, målkrav, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjørelse skal ligge på et moderat nivå. At styremedlemmer ikke bør påta seg særskilte oppgaver for selskapet i tillegg til styrevervet.
Stealli AS	965215778	Kautokeino kommune	100 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At ved et eventuelt overskudd kan deler av overskuddet benyttes til innovative prosjekter. At selskapet bidrar til samfunnsutvikling i Kautokeino kommune. At selskapet handler lokalt så fremt mulig. At selskapet følger de til enhver tid gjeldende lover og regler.

				At godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapet og fremstår som rimelig ut i fra styrets økonomiske- og strafferettslige ansvar, målkrav, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjørelse skal ligge på et moderat nivå. At styremedlemmer ikke bør påta seg særskilte oppgaver for selskapet i tillegg til styrevervet.
Ovddos AS	924599049	Kautokeino kommune	100 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapet og fremstår som rimelig ut ifra styrets økonomiske- og strafferettslige ansvar, målkrav, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjørelse skal ligge på et moderat nivå.
Internasjonalt Samisk filminstitutt AS	991309934	Kautokeino kommune Sametinget	53 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapet og fremstår som rimelig ut ifra styrets økonomiske- og strafferettslige ansvar, målkrav, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjørelse skal ligge på et moderat nivå.
Beaivváš Sámi Našunálateáhter AS	944264957	Kautokeino kommune Staten v/Sametinget Samenes Landsforbund Norske Samers Riksforbund	40 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. At godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapet og fremstår som rimelig ut ifra styrets økonomiske- og strafferettslige ansvar, målkrav, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjørelse skal ligge på et moderat nivå.
Ymber AS	921543565	Kautokeino kommune Troms Kraft AS Kåfjord kommune Skjervøy kommune Nordreisa kommune Kvænangen kommune Loppa kommune	16,67 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål samt at selskapet bidrar til å utvikle Kautokeino samfunnet. Et årlig utbytte.

Sápmi Næringshage AS	984863268	Kautokeino kommune Nesseby kommune Tana kommune Karasjok kommune Porsanger kommune Finnmark Rein AS, SEG AS, Økonomiservice Porsanger, Averdi AS, Rask AS, SapmiKo AS, Stema ByggeBistand AS, Lindseth Bygg AS, Davas Film AS, Dalut AS, Valva AS, Gabriel Elektro AS, Ishavsveien Forretningssenter AS, Vesterelvjenta AS, Totalregnskap AS.	70 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål. Bidra til økt næringsutvikling i Kautokeino.
Ságat-Sáamiid áviisa AS	930494747	Kautokeino kommune Trykkeriservice AS, Trykkeribygg AS	0,1 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål.
Nordavis AS	919415118	Kautokeino kommune Visit Alta AS, Sami Aviisa AS, Ruijan Kaiku AS	0,015 %	At selskapet drives i tråd med selskapets formål.

Stiftelser:

Stiftelser:	**Org.nr.:**	**Deltakere:**	**Vår andel:**	**Kautokeino kommunes forventninger til stiftelsen**
Riddoduottarmuseat	989999192	Kautokeino kommune Finnmark fylkeskommune Sametinget Karasjok kommune Porsanger kommune Kokelv sjøsamiske museum RDM		At stiftelsen drives i tråd med stiftelsens formål. At stiftelsen skaper ytterligere aktiviteter, er mer synlige og viser større engasjement i Kautokeino kommune. At stiftelsen prioriterer prosjektet dokumentasjonssenter i Màze.
Stiftelsen samisk musikkfestival i Kautokeino	982745608	Kautokeino kommune		At stiftelsen utreder muligheten for å bli et aksjeselskap. At navnet vurderes endret til «Samisk musikk- og kulturfestival i Kautokeino». At vedtaksfestet formål oppdateres. At stiftelsen utvikles i tråd med stiftelsens formål og skal utvikle videre samarbeid med andre lag/foreninger/næringsliv i Kautokeino rundt sine arrangement.

Ideelle organisasjoner:

Organisasjon:	**Org.nr.:**	**Deltakere:**	**Vår andel:**	**Kautokeino kommunes forventninger til organisasjonen**
Guovdageainnu eaktodáhttoguovddáš – Kautokeino Frivilligsentral	916495730		30 %	Kautokeino kommune forventer at foreningen drives i tråd med foreningens formål.

Vertskommunesamarbeid:

Part:	**Org.nr.:**	**Deltakere:**	**Vår andel:**	**Kautokeino kommunes forventninger til samarbeidet**
IKT-samarbeid		Kautokeino kommune Alta kommune		
Digi Troms og Finnmark		Kautokeino kommune Harstad kommune		
Barneverntjenesten i Ávjovárri		Kárášjoga gielda - Karasjok kommune (vertskommune) og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune.		Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.

Interkommunale samarbeid:

Part:	**Org.nr.:**	**Deltakere:**	**Vår andel:**	**Kautokeino kommunes forventninger til samarbeidet**
Àvjovarre urfolksregionsråd (IPR)		Kautokeino kommune Karasjok kommune		
Verdensarvsenter for Struves meridianbue		Hammerfest kommune, Alta kommune, Guovdageaidnu /Kautokeino kommune.		Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.

Nordisk samarbeid:

Part:	**Organisasjonsnr.:**	**Deltakere:**	**Vår andel:**	**Kautokeino kommunes forventninger til samarbeidet**
Bokbussen – Girjebusse	-	Kautokeino kommune Muonio kommune Enontekiö kommune	20%	Kautokeino kommune forventer at det interkommunale samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.

Fagsamarbeid (listen er ikke uttømmende):

Part:	**Organisasjonsnr.:**	**Deltakere:**	**Vår andel:**	**Kautokeino kommunes forventninger til samarbeidet**
Felles skogbrukssjef Finnmark-Kvænangen				Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
Øvre-Anarjohka nasjonalpark		Kautokeino kommune Karasjok kommune		Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
Finnmark friluftsråd				Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
110-Sentralen for Finnmark				Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
Barnevernvakt		Kautokeino kommune Karasjok kommune		Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
Veterinærvaktområde		Kautokeino kommune Karasjok kommune		Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.

Landbruksforvaltning		Kautokeino kommune Tana kommune		Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
IKT-samarbeid Àvjovarre		Kautokeino kommune Karasjok kommune		Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
IUA Vest-Finnmark				Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
Kompetansesenter gjeldsrådgivning				Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
Àvjovàrri Urfolksregionråd				Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
Sàpmi Agri				Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.
Samarbeidsavtale mellom kommunen og Sámi allaskuvla		Sámi allaskuvla og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune		Kautokeino kommune forventer at samarbeidet drives i tråd med samarbeidets formål.